

Αρχή πρωταρχική της δημοκρατίας και βασικός νόμος προστασίας της είναι να λέγονται τα πράγματα ρητά, απερίφραστα, δημόσια και όσο γίνεται πιο έγκαιρα. Πληροφόρηση, διατύπωση της άποψης και στοχασμός, κριτική, συμβολή στο σχηματισμό της κοινής γνώμης και ταυτόχρονα έκφρασή της, συγκροτούν την πολυδιάστατη και σ' όλη τη γραμμή πολυσήμαντη αποστολή του Τύπου. Η δημοσιότητα, ως βάση και προϋπόθεση του ανοιχτού διαλόγου πάνω στον οποίο – και μόνο – στηρίζεται μια γνήσια δημοκρατική πραγματικότητα μπορεί να εκπληρωθεί μόνο από τον Τύπο. Ο Τύπος είναι ο μεγάλος Τροχός διακίνησης ιδεών, αντιπαράθεσης και επιχειρημάτων, ο άξονας της συνεχούς ζύμωσης, που συντελείται και πρέπει να συντελείται σε μια κοινωνία. Ο Τύπος, εφόσον πληροί αυτές τις προϋποθέσεις, είναι η τέταρτη εξουσία, όπως χαρακτηριστικά ονομάστηκε, που έξω από τις καθιερωμένες εξουσίες, τη νομοθετική, την εκτελεστική και τη δικαστική, διαμορφώνει και ολοκληρώνει το πλαίσιο λειτουργίας των δημοκρατικών θεσμών σε όλα τα επίπεδα, από τα κατώτατα ως τα ανώτατα της πολιτειακής πυραμίδας...

(Βασίλης Φίλιας, Εφημ. Ελευθεροτυπία 5/ 6/ 9)

«Όταν μίλησα κάποτε για τη Δημοκρατία, είπα ότι από τη στιγμή που υπάρχει τηλεόραση η Δημοκρατία είναι ελλειμματική και πως στοιχείο της Δημοκρατίας είναι η λεγόμενη ισηγορία. Ισηγορία θα πει να έχουν όλοι την ίδια ευχέρεια προκειμένου να εκφράσουν τη γνώμη τους.

Σήμερα ο κοινός άνθρωπος έχει τόση δύναμη προβολής της γνώμης του, όσο είναι το βεληνεκές της φωνής του. Ενώ οι άνθρωποι της τηλεόρασης έχουν τεράστιο βεληνεκές φωνής και ακροατήριο όχι μόνο μεγάλο, αλλά ποικίλο και ακαθόριστο. Ένα πρόβλημα της σημερινής Δημοκρατίας είναι πώς θα ελεγχθεί η τηλεόραση ώστε να μην ασκούν τυραννία επί των πολλών εκείνοι που τη χειρίζονται. Θα έπρεπε να γίνεται αξιοκρατικά η επιλογή των ανθρώπων της. Με τη βιαστική προβολή λέξεων και νοημάτων η τηλεόραση καταδυναστεύει τη συνείδησή σου, σε υποτάσσει κατά κάποιον τρόπο σε μια αβασάνιστη αποδοχή εντυπώσεων και γνωμών που έχουν επιλεγεί από άλλους».

(Απόσπασμα από τη συνέντευξη του ακαδημαϊκού, καθηγητή, Κ.

Δεσποτόπουλου, στο «συν» των «Νέων». Ημερομηνία δημοσίευσης: 12-11-11)

Πώς Μπορούμε να Αντισταθούμε στην Κατευθυνόμενη Πληροφόρηση;

Νομίζω ότι τα βασικότερα όπλα είναι η συνεχής εγρήγορση και η σωστή κρίση. Και το πιο σημαντικό είναι να προσπαθεί ο δέκτης να ελέγχει τον ίδιο τον εαυτό του. Όλες αυτές οι κατευθυνόμενες πληροφορίες, δεν μπορούν να μας κάνουν τίποτα, αν δεν τους ανοίξουμε εμείς την πόρτα και αν δεν τις ενισχύσουμε εμείς με τη δική μας θέληση. Έχουν λεχθεί πολλά για «πλύση εγκεφάλου», για «αόρατη» ή υποσυνείδητη διαφήμιση. Επιστημονικά έχει αποδειχθεί ότι ούτε καν να υπνωτίσετε έναν άνθρωπο δεν μπορείτε, αν δεν συγκατατεθεί. Ο καλύτερος υπνωτιστής δεν μπορεί να σας υπνωτίσει δίχως τη θέλησή σας.

Εφόσον λοιπόν ζείτε σ' έναν ελεύθερο χώρο, εφόσον δεν είσαστε κλεισμένος σ' ένα κελί φυλακής, όπου μπορούν να σας υποβάλουν σε πιέσεις που σπάζουν τις αντιστάσεις και όπου, με ορισμένα φάρμακα, μπορούν να πετύχουν να μειώσουν το «κατώφλι αντίδρασης» των νεύρων σας – εφόσον λοιπόν είσαστε ένας ελεύθερος, υγιής άνθρωπος, κανείς δεν μπορεί να σας πείσει να κάνετε κάτι, που δεν το θέλετε. Εκτός αν το θέλετε ενδομύχως. Δεν υπάρχει διαφήμιση ή προπαγάνδα που να πείθει τους ανθρώπους παρά τη θέλησή τους. Φυσικά αν αφήσω τον εαυτό μου να παρασυρθεί, γίνεται εκείνο που είχε πει ο Αριστοτέλης: ότι ο άνθρωπος είναι ελεύθερος να πάρει την πρώτη απόφαση, αλλά αυτή η απόφαση τον δεσμεύει για τις επόμενες.

Η κατευθυνόμενη πληροφόρηση παίρνει δύναμη από μας. Συμμαχεί με τις ανάγκες μας, τα αισθήματά μας, τα ένστικτά μας, για να μας πείσει. Αν εμείς μπορούμε να την αντιμετωπίσουμε με νηφαλιότητα, με κριτική διάθεση, χωρίς να παραδινόμαστε, χωρίς να δεχόμαστε τίποτα σαν δεδομένο, αν ελέγχουμε τα πράγματα όσο γίνεται, ψύχραιμα, αντικειμενικά – τότε μπορούμε να αμυνθούμε.

Αν δεν διαβάζουμε μόνο μια εφημερίδα αλλά δύο – αντίθετες – και συγκρίνουμε και κρίνουμε, τότε μπορούμε να αμυνθούμε.

Αν έχουμε διάλογο με τις ιδέες, με τις ιδεολογίες, με τα πράγματα, με τον εαυτό μας τον ίδιο, συνεχή διάλογο, ποτέ μονόλογο, τότε μπορούμε να παραμείνουμε ελεύθεροι.

Είπα τη λέξη «ελεύθεροι» συνειδητά. Το βασικότερο πρόβλημα της κατευθυνόμενης πληροφόρησης είναι ότι προσπαθεί να μας στερήσει την ελευθερία να σκεπτόμαστε και να αποφασίζουμε εμείς, για λογαριασμό μας. Αυτό, είναι το μεγαλύτερο πρόβλημα του σύγχρονου ανθρώπου. Πρέπει να προσπαθήσουμε να μείνουμε ελεύθεροι, κυρίαρχοι της σκέψης και της πράξης μας, όσο γίνεται. Ξέρω πως είναι δύσκολο, πως η σωστή σκέψη, η σωστή απόφαση προϋποθέτει σωστές πληροφορίες. Κι όταν αυτές δεν υπάρχουν τι κάνουμε; Το μόνο που μπορούμε να κάνουμε είναι μια συνεχής διύλιση του εισερχόμενου ρεύματος των πληροφοριών...

ΝΙΚΟΣ ΔΗΜΟΥ